

Gedigent bly og andre spennende mineraler fra en unik pegmatitt i Tvedalen

Peter Andresen

Introduksjon

Larvikittbruddet AS Granit har lenge vært kjent som en forekomst med hyppige nefelinsyenitt pegmatitter med både store druser med gode mineralprøver og mange sjeldne mineraler. Bruddet AS Granit er tidligere kjent som Svensken og har også blitt kalt Tuften I og II. Grunnen til at bruddet nå heter AS Granit er at polske drivere overtok driften etter svenske eiere, og disse gav navnet AS Granit til bruddet, som fremdeles brukes av nye eiere, Lundhs Labrador.

Bruddet er på fem plan i tillegg til toppen av åsen, og den pegmatitten som er beskrevet i denne artikkelen kunne bli sett fra plan 3 opp til plan 1 og plan 0. Første gang undertegnede la spesielt merke til pegmatitten var i nyttårshelgen 2007/2008. Den mest spennende perioden som denne pegmatitten var eksponert og ble drevet i, var fra juni til september 2009, men det var mulig å samle mineraler fra denne pegmatitten fram til sent på sommeren 2010.

Pegmatitten tilhører et komplekst nett av pegmatittganger som er knyttet sammen av mindre ganger. Også andre ganger i tilknytning til pegmatitten som omtales her, har vært rike på gode mineralprøver av sjeldne mineraler, som chiavennitt. Mineraliseringen i pegmatittene varierer sterkt, også innenfor samme pegmatittgang. Denne spesielle pegmatitten kan sies å være av «Langesundsfjordtype» (Dahlgren 2010), mild agpaittisk og sonert med ulik mineralisering, enkelte områder rike på eudialyttgruppemineraler, soner med mye *spreustein* og sodalitt, og andre rike på cancrinitt, astrofyllitt og leukofan.

Formen på den rikest mineraliserte sonen av pegmatitten var trauformet med helling mot syd, som kan sees på Fig. 1 og 2.

Mineralene

Første funn undertegnede gjorde i denne pegmatitten var 30. desember 2007, og var en vakker prøve med eudidymittkrystaller opp til 5 mm lange, i et aggregat inntil 2 cm i diameter. Ved videre undersøkelser av pegmatitten samme dag, ble det funnet gode, for området, prøver med rhodochrositt. Analyse av rhodochrositt ga en sammensetning omtrent: 65 mol-% MnCO_3 , 30 mol-% FeCO_3 og 5 mol-% CaCO_3 (A.O. Larsen, pers. medd.). Ellers ble det funnet helvin, chiavennitt og hambergitt av undertegnede. Flere samlere besøkte pegmatitten i nyttårshelgen, og det ble bl.a. gjort funn av behoitt i denne pegmatitten for første gang. Andre mineraler funnet i denne perioden er gedigent svovel som omvandling etter sferitt.

Det videre arbeidet i bruddet eksponerte mer av pegmatitten i begynnelsen av juni 2009. Da kunne man finne store prøver med astrofyllitt, cancrinitt, leukofanitt og neotokitt. De mest spennende sonene av pegmatitten ble avdekt i juli og august samme år. Det var i denne